

Бүгү чурттарнын пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

СЭКП Тыва обкомунун VIII пленумунун дугайында информастыг дыңнадыг

Дүйн, январь 26-да Кызыл Палаткада чырымышкы бажыныга СЭКП обкомунун VIII пленуму болуп эртен. Аңаа партия обкомунун кежигүннери болгаш ооң кежигүүнне кандидаттар, партиянын область организациязынын ревизия комиссиязынын кежигүннери, хей сангы партия, совет, актив, улестүр бүүдүрүлгелерин болгаш ажал-агыларнын удуртукчулары олуршкан.

СЭКП ТН-ның декабрь (1972 чыл) Пленумунун түнөөлөрү болгаш партиянын область организациязынын сорулгаларынын дугайында айтканын пленумга чыгаалашкан. Ол дугайында СЭКП обкомунун ийги секретары В. Н. Филиппов илеткез кылган.

Илеткедип талашыла-биле СЭКП Кызыл хоорк-

мунун бирги секретары В. Б. Добромислов, СЭКП Танды районунун бирги секретары Д. Н. Х. Оорман, республиканын кылаа ажал-агы министринин оралакчысы И. М. Сувандин, Каз-Хем районунда «Бурен» совхозтун хойжуу П. О. Балган-оол, Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазынын оралакчысы Г. Н. Долгополов, республиканын медиаторы болгаш суг ажал-агы министры М. Б. Достан-оол, СЭКП Өвүр районунун бирги секретары М. Н. Шулуу, СЭКП Бин-Хем районунун бирги секретары М. С. Харченко, «Барлык» совхозтун Хөндөлөн салбырында бригада парторганизация секретары М. Б. Кунугет, ВЛКСМ обкомунун бирги секретары А. А. Ромашов, СЭКП Чөөн-Хемчик районунун бирги секретары

1973 чыл,
январь
27
СУББОТА
№ 23 (9099).
Өртээ 2 көп.

Улус ажал-агы планын
баураар алырга, адырларын,
куш-ажылды коллективтерин
болгаш совет кижилерин
мурнуна харыскалгалыг маа-
чаа сорулгалар туруп кедир.
Бо чылдын ажалдыг түнөөлү-
ден беш чыл планын күүседи-
ри хейу-биле хамааржыр. Ол
чорук 1973 чылды тоску
БЕШ ЧЫЛДЫҢ ШИИТПИР-
ЛИГ ЧЫЛЫ БОЛДУРУП ТУ-
РАР.

1973: Тоску беш чылдың
шиитпирлиг чылы

ДЕЛГЕМ БАЗЫМ-БИЛЕ

Танды районнун көдээ ишчилеринин 1973 чылда
социалистиг хүлээлгелери

СЭКП-ниң XXIV съездинин төөгүлүг
шиитпирлерин амдыралга боттандыр-
шан, тоску беш чыл планын күүседири-

ниң шийтпирлиг чылынче кирип тура,
Танды районнук ишчилери дараазында со-
циалистиг хүлээлгелерин алган:

ХОВУ АЖЫЛЫНЫҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Чер ажалынын культу-
рын үргүлүг бедир, мурак-
чы дуржулганын болгаш ар-
темиң чедикшиктерин бу-
дургага калбаа-биле негте-
редир, тарыга шөлүнүг
структуралын сайырадыр.
Аңаа үлдөшлөш, бир гектар-
га ошааштар тараанын 12
центнер, картофельдин 90
центнер, нотаанын 120 цент-
нер-дүжүдүн өстүрер. Тараа-
нын нити чымдазын 92000
тонна, картофельдин 4700
тонна, нотаанын 2300 тонна
чедир. Чүрүгөне 30600 тонна
таранын, 1700 тонна
картофельди, 1200 тонна
нотааны сатар. 1973 чыл-
дың тарылазына 66,2 муң
тонна органиктын, 2800 тонна
минералдыг чедикшиктерин
төгөр. 34 муң гектар көдээ
ажыл-агы культуруларын
боң үлүгүг амыктыг ар-
ба-биле чок кылдыр. Эрте чакыр
тарга культуруларын тар-
гылашын 10-12 акыл хүлү-
де доозар, тарыга шөлүнүг 70
хуузулган эвээш ажалдыг тү-
де бирги болгаш ийги кыска-
сың үрөшкөчүлүгү чакыр. Кү-
кү дүжүгүг ажалдазын 25-30
ажыл хүнүне доозар.

Мал чедикшиг базанын
ажылдар сорулга-биле бир ге-
ктарга ошааштар күнүрүлгөн
дүжүдүн 150 центнер, чангыс
чымалы үлүштүрүлгөн 14 цент-
нер, хой чымалы ситеннин
15 центнер чедир.

Экономика олардын болгаш
тыпканын палуу 2000
гектар, культурулар олардын
1500 гектар чедир ула-
тырар. 3200 тонна сенажы са-
дыр, 800 тонна витаминит
сиген далганын белеткээр,
күштүг салгылашкычтын
ны даузын-биле ситен белет-
кээр ажалдыг чорудар.

Будурун, чүдүктүг болгаш

МАЛ АЖЫЛЫНЫҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

1974 чылдын январь 1-де
мийимыг бола малдын бажы
17600, ошудан 628 баш, шээр
малдын бажы 110 муң, хаваан-
ны 3900 баш, ошудан 2700
баш турар кылдыр өстүрер.
Чүдүн аайы-биле 100 баш
малга ошааштар 80 бызааны,
90 хураанын, 70 кулууну, кол
хаваанды 12, чангыс төрүлүгү-
ден 6 баш чаш тоду кампа-
лап алыр.

Бир саар ишекке ошааштар
2030 кг сүтүг алыр болгаш
сүтүг барышын 85 хуу че-
дирер. Сүтүг нити саала-
зын 8000 тонна чедир, кү-
нүгө 7000 тонна чедир.

Күрүгө сатар малды се-
нигип, дүжүлганын ортумак
деңизин мийимыг бола ма-
лга 360 кг, шээр малга 42 кг,
хаваанга 100 кг чедирер.

Күрүгөне 3820 тонна элти
сатар, күкү кошмак малдын
сатарын ийи катан эвээшкээр.
Хой бурдүлгөн ортумаа-биле
3,4 кг дүктү кыргыр, 342 тон-
на дүктү бүүдүр, чачтүг
деңиз-биле 492 тонна кү-
нүгө сатар.

Эртемиң болгаш муракчы
дуржулганын чедикшиктерин
негтерепкешкен, мал-
дын ажалдазын экипке-
шкендең центнер сүтүг бот-
төшүн 10 хуу, элтиги 5 хуу
чингедир.

Суурга турум чурттары-
нче 15 малчыны шыялдыр.

МЕХАНИЗАЦИЯ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Часкы тарылгага ажаллаар
болгаш хөрүн болбаадыр-
дыр техникалар, тракторлар
дөгерешин апрель 1-ге чедир
эки шыварыг септен доозар.
Комбайннар, яткаларын,
механизаторларын шивар-
ны, скандарын болгаш көдээ
ажыл-агы херекселерин август
1-ге чедир белик шыварыг
белеткээр. Сиген ажаар тех-
никалык белеткелерин июль 25-
ке чедир доозар. Кышкы үе-
де 295 механизаторну белет-
кээр, пластиг механизатор-
ларын санын 61 хуу че-
дирер. Ишек сарын 90 хуу, ош-
келерин болгаш суг дамчы-
ларын 30 хуу механизатор.

Чигеелеп алган чалгыс
тракторга ошааштар 1000 ге-
ктар чымал апдыралганы кы-
лар. Кылар-чаар материал-
ларын камвалгазын 5 хуу,
септелгеге чарылгалыг кам-
валгазын 7 хуу чедирер.

Ажал-агыларга экономика-
лык ажалдыг дөңдөлүгүг
болгаш, колхозтарга болгаш
совхозтарга бот-оруга-чал-
ганы негтередир, куш-ажыл-
дыг төлөшүн база ош ор-
ганизаторларын сайырадыр-
жыдыр. Ажалдык чедикшиктер
деңизинин принциптерин
калбаа-биле ажаллаар. Бол-
хо болгаш совхоз будур-
гелерин бүтү адырларын
ажылдык бедир талашы-
ла биле негтеде хемчегелерин
алдыр.

Бай-Хаакта Танды районнук партия активиниң ху-
ралы болган. Аңаа ажал-агыларын удуртукчулар,
парторганизаторлар секретарлары, тускай эртемиң-
тер киришкен. «1972 чылдын түнөөлөрүн болгаш
тоску беш чылдын үшкү чылдында сорулгалар ду-
гайында» илеткеди СЭКП райкомунун бирги сек-
ретары Д. Оорман кылган. Бо социалистиг хүлээлгелер
ол хурада хүлээп алдыган.

ЧАА ШАГААН-АРЫГГА



«Красноярскгражданпроект»
чериниң — хамааты тудулар-
га телевидел кылдыр бо органи-
зациянын Кызылда комплек-
стиг салбырында телевидел
ажылы тулун үезинде чоруп
турар. Чаа-чаа шиваларын,
эмнеге черлеринин, кино-
театрларын, бажынарнын
телевиделдерин ында кылдыр
турар. Хамааты тудугга хама-
рышкан хей телевиделдерин
ооң ажалдаачылары кылгы-
лаан.

Инженер-конструктор Гали-
на Сафардинова болгаш улуг
архитектор Борис Байыр-оол
ош чаа Шагаан-Арыг хо-
райны тудурагыч телевидел
кады ажалдап кылып турар-
лар. Оларнын телевидели амы-
дыралга боттаны бээр, ооң
надыг болган түнөөлүн көрө
бээр бис.

ЧУРУКТА: (солгай тала-
дан) анык архитекторлар
Б. Байыр-оол биле Г. Сафар-
динова ош анык аймада.
А. НЕВОЛИНИН ФОТОЗУ.

ПАРТИЯ-АЖЫЛ-АГЫЙ АКТИВИНИҢ ХУРАЛЫ

Дүзү Кызыл республика-
нын партия-ажыл-агы ак-
тивиниң хуралы болуп эр-
тен. Тоску беш чылдын шийт-
пирлиг чылы—1973 чылда
Тыва АССР-ниң ажалдыг чы-
нарнын социалистиг хүлээл-
гелерин аңаа чыгаалашкы
көргө.

1972 чылда республиканын
ажылдыг чынарнын алган
социалистиг хүлээлгелерин
күүсөдүлгөн болгаш бо
чылдын социалистиг хүлээл-
гелерин талашыла-биле допу-
дынадынын партия-ажыл-
агы активиниң хуралы
СЭКП Тыва обкомунун сек-
ретары эш В. И. Попов кыл-
ган.

1972 чылда улуг юбилейин—
СЭКП-ниң турустунганын
50 чыл оюну байырагынын
чылды болган. Ылгалаткан бис-
тиг республиканын улусту-
луг болгаш көдээ ажал-агы-
нын ажал-ишчилери ол

улус байырадыг төлөтүгүг
куур дөш күжүлгөшкөчүн
ажылдаан. 1972 чылда улестү-
рүгүг продукциянын будур-
гын хемчөлөшүн, көдээ ажал-
агынын продукциянын будур-
гун талашыла-биле план-
ны ошаалдар чедикшиктер
күүсөткөчүн эш
В. И. Попов демдегез.

Ош соода партия-ажыл-
агы активиниң хуралы рес-
публиканын ажалдыг чынар-
нын социалистиг хүлээл-
гелерин тодаргай чыгаалашкы
көргөш, ош амдыралга бот-
тандыра-биле хүлээп ал-
ган. Ол хуралдыг киришкел-
лери Хакаска ажалдыг чы-
нарнын чар-ла оорукчу-
биле хүлээп алган.

Актив хуралын түнөө-
лүг Тыва АССР-ниң Ми-
нистрлер Чөвүлелиниң Дар-
газы М. К. Мендүмө түвө
чыгаалаш.

ЧАГЫГ ХУУСААДАН ЭРТЕ КҮҮСЕТТИНГЕН

Бажыныг сүдү машиналарын кылы «Парга» деп за-
вуд куракчы чүктөриг сөөртүгүнө таарымштыр кылган со-
вет куракчыг фотониянын кол сүдүнүгө аптен тур-
гусу гидро-херекселерин хуусаазында бир ай бургунаар бу-
дурпун үндүргөн. Ол бистин чуртка эң-не баштай кылын үн-
дүргөн ыныг херекселер танкерлерин өрөөлдерин бол-
(СЭТА).

Эрте м биле куш-ажылдың эвилели

Январь 25-те Эртем-техник
институдунун IV Бүгү-
өлөл сьездин үргүлүгү.
Президиум СЭКП ТН-ның
Политбюро кежигүгү, ВЛКСМ
ТАССР-ниң Министрлер Чөвү-
лелиниң Даргазынын оралак-
чысы, СЭКП-ниң Министрлер
Чөвүлелиниң Эртем болгаш
техника талашыла-биле Кү-
нүгө комитетинин даргазы
В. А. Кирпичкин, СЭКП-ниң
Куртулуунун даргазы И. Т.
Номков, сурагыч совет эр-
темденер, чамдык министр-
стволарын болгаш топ ал-
бан черлерин удуртукчу-
лары, партия болгаш хой-ниң
организацияларын удур-
тукчулары.

Көдээ ажал-агы эртем-
иниң доктору, көдээ ажал-
агы

агынын ЭТН-нин Топ эр-
темиң даргазы Г. В. Гулаев,
СЭКП-ниң Министрлер Чөвү-
лелиниң Даргазынын оралак-
чысы, СЭКП-ниң Министрлер
Чөвүлелиниң Эртем болгаш
техника талашыла-биле Кү-
нүгө комитетинин даргазы
В. А. Кирпичкин, Запоро-
женин титан-магния комби-
надынын ажалдыг, Соци-
алистиг Куш-ажылдын Мады-
ры В. Л. Крупиц, СЭКП-ниң
Эртемденер академиянын
корреспондент-не ж и г у,
Эртемде болгаш эртем-
техникниң улусту-луг ЭТН-
нин Топ эртемиң даргазы
Н. Н. Ковалев, Москвалыг
«Красная роза» торгу комби-

надынын ажалдыг, Соци-
алистиг Куш-ажылдын Мады-
ры В. И. Бобкова, Удбек рес-
публиканын ЭТН-нин Чөвү-
лелиниң даргазы, тудуларын
механизаторларын ситен сейс-
смологиянын институтунун
директору Т. Рашидов болгаш
өскөрдү даа пландагы талашы-
ла-биле санал-ош согууш-
кувунга киришкен, будур-
га курдамынын тыварын
болгаш оларын и ажалдыг
агдаларын будур-луге кал-
бартырыш, куш-ажылдыг
будур-луге бедирлерин
чыгаалаш ажалган.

Эртем-техникниң нитиле-
дерин IV Бүгү-өлөл сьез-
дин болуш ажалын январь 26-да база үргүлүгү.
(СЭТА).

БИСТИН ЧУРТУВУСТА

ЧОГААДЫКЧЫ РАПОРТТАР

ВЛАДИВОСТОК. Полициянын катат тургузарынын чаа
арганы ажалынын түнөөлүгү. Владивостоктун сүдү
септер завод чыл сайында-ла бүдүн чартык миллион рубль
камнаганы адыр аргалыг болуп. Ош-биле дөңгө өскө-
дө будур-луге черлери негтерер, ол чаа арганы тыпканар—
эртем техникниң нитилелдин кежигүннери инженерлер В. А.
Педованын биле В. В. Самсонов олар болган.

Заводтун эртем-техникниң нитилелдине ында ажалдап
турар инженерлер шүтүгүг кирип турар. Оларын ажал-чо-
рулгалары улам ишеккейи болуп дөш, мыда чаа өзү-
биле ажалдап, «чогадыкчы паспорттары» тургускан. Ол
паспорттарга нитилел кежигүүгү будурунгу хууза планна-
рын, а ол ышкаа эртем-техникниң нитилелдин чөвүлелиниң
будурулгеге черинге эң чутула айткыларын талашыла-
панын хүлээлгелерин демдегел бижип турар. Ол бүтү хем-
чегер беш чылдын даалгаларын эң эвээш хөрөңг болгаш
материалдар чарылдап турган, хуусаазында эрте күүсөдү-
ринче улашкан.

Заводтун улуг технологи В. Х. Марустун болап турары-биле
алырга, «чогадыкчы паспорттарын» тургусканы эртем-тех-
никниң нитилелдин кежигүннери ишеккейи өстүргөш

эки салдарыг боол турар. Рационализаторларга болгаш чога-
дыкчыларга дуузалат турар тускай техникниң чөвүлел план-
ларын канчаар күүсөткөчүннү турарын хынал турар.

Мылдыг чаа механизаторниң шынар байдалы дашкы
чурттарында худак чок боол турар.

Заводтун комсомолчулары сүдүннүн чаа хевирин сай-
зыралгай механизаторларын будурун үндүргөн шөкө алган
ажылдап турар. Олар эң баштайгы «Бурен» деп аттыг совет
супертанкерин болгаш тоску беш чылда турат жүрүгү
өскө-даа улуг-чул далай сүдүннүн будурулгелерин
чамгаларын хуусаазында эрте доозар деп хүлээп алган
ажылдап турарлар.

(СЭТА-нын коорд.).

